Ч. 54 Львів, пятниця 28. квітня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М., на першій стороні 160 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

80 МАРОК КОШТУЄ 100 ШТУК ТУТОК
AIDA
дешевше в рульонах як в пуделках тої самої якости. Паперці і тутки правдиві лише з водним знаком „Шабелька". 2 10

І. СВЄНЦІЦКОГО
:: Шевченко в світі :: критики і дійсности
1840—1861 Р.
Львів 1922 р. 96 ст. вел. 8 ки. Можна набувати у автора (Львів, вул. Мохнацького 42) порученими посилками по 650 мп.

Львів, 27. квітня 1922.

Воєнні ластівки. В звязку з кампанією, яка ведеться в Генуї між Німеччиною і Францією та залицяннями між Англією і Совітською Росією — знову зявляються поговірки про воєнні приготовання. Особливо Франція після проврання всіх ставок і повного осамітнення починає побрязкувати шабелькою. Та сама Франція, котра цілий світ підняла на ноги ізза пруського мілітаризму, котра тільки в боротьбі з тим мілітаризмом здобула собі симпатії світа, тепер починає лякати змучену Европу маревом нової війни. Поминаючи ту обставину, що після завішення зброї ніхто инший, тільки Франція з невтомимою ревністю, гідною кращої справи, підпирала всі імперіялістичні забаганки тзв. національних держав, котрі виключно, завдяки чинній французькій допомозі втратили свою національно-державну фізіономію і тим самим через анексію в ріжних формах чужонаціональних областей втягнули в свій державний організм заразки слабости і розкладу.

Скоро тільки грізні погрози п. Барту не найшли ніякого відгомону серед союзників, завилися в газетах відомости про воєнні підготовання Франції, про мобілізацію воєнного матеріялу. Поруч з тим в палаті депутованих один з послів поставив в теперішніх умовах гумористичний запит, чи Франція думає обсадити цілу Німеччину, чи тільки частину. Одночасно п. Пуанкаре почав лякати французький нарід пістолями й мітрайлєзами, які мають мимо примусового розброєння виробляться в Німеччині. Так само в Німеччині піднявся галас про французькі підготовання. Певне теж, що й совіти, зреалізувавши значну частину своїх домагань на міжнародній арені, на всякий випадок мають готову червону армію до воєнної зустрічі.

І хоч цих воєнних ластівок не треба надто легковажити, то все таки з огляду на становище Англії й Італії скорше слід їх оцінювати як „страхи на Ляхи". Англійські дипльомати не належать до тих, що пускають слова на вітер. І коли Льойд Джордж у відповідь на заяву п. Братіяну, представника малої антанти з різким спротивом проти німецько-російського трактату, заявляє, що англійська демократія, розуміється уособлена ним самим, думає тільки про мирне порозуміння і буде його шукати в цілім світі, то це вже зразу охолоджує воєнно настроєні голови і зводить всякі воєнні алярми до діточої забавки. З становищем Англії солідаризується й Італія. Не маловажним чинником для припинення воєнних забаганок є й постава пролетаріяту тих країн, котрих керманичі відважились би на подібний невідповідальний крок.

Зрештою, чи в створених умовах можуть бути які-небудь сумніви що до висліду воєнних змагань між Францією й малою антантою з одного боку і Росією та Німеччиною з другого? Чи поставлення поруч себе цілкого німецько-російського бльоку і Франції з її малими союзниками не передрішає заглади тзв. національних держав, сусідів Сов. федерації, й не ослаблює Франції на цілі десятиліття, як не на століття? Ображене національне почування Німців у війні з Францією проявилось би без сумніву з більшою силою, як це було у визвольній війні проти Наполеона. А прецінь тоді Франція мала своїх симпатиків у розщматованій Німеччині, коли тепер має самих ворогів.

Вкінці хто відважився би в теперішню пору, після великої війни, після спустошення і руїн, після найбільшого напруження сил, після виснаження країн і народів стягати новий пожар на европейський континент, залити Европу фалянгами червоної армії, та всіми атрибутами совітської влади, як: голод, пошести і т. п.? Хіба, що хто думав би спричинити finis Europae!

З цих причин можемо заключувати, що воєнні ластівки є тільки побожними бажаннями горячих голов та що всі розумні люде, як і інстинкт самозбереження народів є запорукою мирного розвитку дальших подій. А той розвиток мусить йти в напрямку фактично, хоч не формально, початої ревізії версайського трактату, редукції новоповсталих держав, до їх етнографічних областей і з самочинним відосередним змаганням поневолених Сов. Росією народів в лоні тзв. сов. федерації.

Д-Р МЕДИЦИНИ
ВАСИЛЬ БІЛЕЦЬКИЙ
ординує в СНЯТИНІ.
1190 1—4

Українські справи.

Протестуюче віче у Відні.

Віденська преса подає: 20. с. м. відбулося у Відні під проводом д-ра Куропатницького і д-ра В. Залозецького віче української кольонії і всіх еміґрантів, які перебувають на терені Австрії, яке ухвалило рішучий протест проти поведення польських властий у Східній Галичині. Вирішено звернутися до ґенуенської конференції в справі студентів, яких польські власти арештували під замітом участи в замаху на воєводу Ґрабовского і держать від 8 місяців в тюрмі. Резолюцію в цій справі вислано до президента конференції і до голов делеґацій поодиноких держав.

Анальоґічні телеґрами вислали віденські т-ва „Зоря", „Родина" і „Січ".

Сплетні про Вишиваного.

З достовірного джерела нам подають: Сплетні про гумористичну кандидатуру В. Вишиваного на український трон, про його пакт з Петлюрою і т. и. — є звичайною видумкою, яку пустили в курс ворожі українству чинники.

Становище американського уряду в справі Східної Галичини.

Остаточно і американський секретарят закордонних справ заявив отверто, що Східна Галичина належить до Союзних і Стоваришених Держав, і що її доля ще не вирішена. Це признання політичного стану Східної Галичини находиться в листі Стейт Департаменту у відповідь на лист нюйорського адвоката, Мирона Т. Доннелі, який запитував, яке \право мають польські конзулі до маєткових справ уроженців Східної Галичини, які перебувають під цю пору в Зєдинених Державах.

Подаємо новий текст листу разом з відповідним параграфом договору в Сен Жермен в дослівнім перекладі на українську мову.

Міністерство закордонних Справ
у Вашінґтоні

Марта 24 го 1922.

Відповідь на 'о 311. 60 е 3/—
Пп. Морґан Т. Донеллі,
51 Чемберз Стріт
Ню Йорк Місто.

Вп. Пане!

Отсим стверджується відбір Вашого листа з дня 3-го марта 1922. у якому Ви запитуєте щодо прав польського конзуля представляти населення Східної Галичини в ділі поладнювання спадкових справ в Злучених Державах спадкоємців осіб, які родилися в згаданій землі.

Поминувши зовсім питання, чи особи про які Ви говорите, є польськими горожанами, можемо зазначити для Вашого загального поінформовання, що не було заключено ніякого договору з Польщею, в якім булоб означено права і обовязки польських конзулярних урядників в Зєдинених Державах. У відсутности всяких постанов договору які можна би примінити, власть таких урядників заступати інтереси осіб в справах, про які запитуєте, моглаб з одного боку зависіти від прав, яких виконування поручив їм їх край і інтересовані партії, з другого від примінених прав і постанов в Зєдинених Державах.

Що до Вашого запиту про це, як мається справа з горожанством уроженців Східної Галичини, повідомляється Вас, що Департамент волить не говорити про горожанство одиниць, хиба зайде потреба роздумати якийсь випадок. Інтересним одначе буде зазначити, що Східна Галичина не находиться на теперішній території Австрії, як це зазначено в договорі в Сен Жермен, ані не прилучено її на підставі цього самого договору до ніякої держави. З другої сторони виходить, що вона включена до цих територій, про які згадується в артикулі 91 цього договору, де сказано:

„О скільки розходиться про Австрію, то вона зрікається на користь головних Союзних та Стоваришених держав — всіх прав і претенсій до територій, які давнійше належали до бувшої австрійсько-угорської монархії; ці території, положені поза новими границями Австрії, а описані в артикулі 27 другої части („Границі Австрії"), не приділено тепер до ніякої держави.

„Австрія підіймається приняти таке поладнання справи, доконане головними Союзними та Стоваришеними державами що до тих територій, головно о скільки це відноситься до державної приналежности мешканців".

З цього виходило би, що на підставі цього артикулу усі права і титули, які Австрія мала у Галичині, пересунені на головні Союзні і Стоваришені держави, як це зазначено в договорі. Департамент є поінформований, що до тепер ще не вирішено оконечно справи Східної Галичини. Відомо одначе, що ця земля занята тепер Польщею.

Остаю відданий Вам,
За Державного Секретаря закордонних справ
Фред К. Нілсен, солиситор.

Велика Україна.

Ограблення з хліба.

„Селянська Правда“ (ч. 34) друкує справоздання про те, скільки зібрано податку на Україні до 10. березня 1922 року.

На основі цього звіту, зерно-хліба зібрано в пудах:

На Запоріжжу: 385,400.000, на Волині 31,400.000, на Донеччині 1,380.400, на Катеринославщині 1,003.200 на Київщині 13,405.900, на Кременчукщині 4.939.400, на Миколаївщині 1,571.300, на Одещ 4 973.700, на Поділлі 12,502.700, на Полтавщині 11,976 400, на Харківщині 4.865 400, на Чернигівщині 5,084.000.

Усього на Україні зерно хліба зібрано 70,129.200 пуд.

Крім того зібрано в пудах:

Сіна, полови, соломи і т. ин. 16,831.200, городини 1,470.500, картоплі 3,881.9 0, олійного насіння 59.700, мяса 2,172.200, сала 134.276.

Не дивно після цього, що Україна голодує й що кожний новий день забирає тисячі нових жертв.

Залізнична катастрофа на Запоріжжу.

У другій половині березня на станції Мокрій на Запоріжжі зійшов з рейок великій потяг з харчами та паливом. Розбилося 62 вагонів з пшеницею, ячменем, житом ьа вугіллям.

Висилка українських с.-д. в Туркестан.

З Харкова вислано через Москву до Туркестану 18 найвизначніших діячів с.-д. партії, котрі сиділи досі в харківській тю мі. Висилка виконана на основі розпорядку госполітохрани. (Рпр).

Большевики про себе.

На всеукраїнській земельній нараді, яка відбулася у Харкові, розглянено справу про встановлення єдиного натурального харчового податку.

Доповідач по цьому питанню так схарактеризував большевицьку продподаткову роботу за попередній час:

„Уложення податку не мало жадної системи. Було заведено багато податків, які по суті не тільки не були між собою погоджені, а й перечили самій системі харчового податку. Цього року було 11—12 податків. Принціп оподаткування було збудовано окремо й погодження з цього погляду не було. Ось, наприклад, оподаткували без жадного погодження овець, овечу вовну й мясо поруч із оподаткуванням дробу в натурі, було теж оподатковано яйця. Зрозуміло, що з такою податковою системою не спромігся був упорати сучасний податковий апарат“. (Харківські „Вісти“ ч. 37).

Такою „мудрістю“ пересякнута вся законодатно-творча праця совітського уряду. Доведення родючої й багатої країни до цілковитої пустелі й до людожерства від голодівки є виключно наслідком цієї господарки.

Відкриття курортів в Одесі.

„Червона Правда“ повідомляє, що 20. травня відкриваються в Одесі курорти. Пропонуються в аренду будинки, які потрібують ремонту.

Почали ворушитись.

Харківська „Селянська Правда“ (ч. 34), в замітці під наведеним вище наголовком пише:

„Банда з 4 х чоловік, що назвали себе мілі іонерами по охороні ліса, захопила бувшого голову не залежніх селян Ковягів товариша Грицька Ромася. Його взяли з власної хати й звірськи замордували“.

Оплакуючи цього забитого повстанцями ката українського селянина, газета так характеризує Грицька Ромася: „Загинула людина, що не раз витягала на своїх плечах радянську владу на селі, відступаючи кілька разів з України“. (Українтаг).

Галичане на рад. Україні.

На основі інформацій зі Львова, „Русспресс“ подає: Більшість біженців із Східної Галичини, що найшли захист на рад. Україні, є на совітській службі і будучи ворожо настроєна до Польщі, використовується сов. владою в характері ячейок будучих галицьких „ревкомів“ на випадок нападу совітських військ на Польщу. Всі ті галицькі біженці обовязані в т. зв комітеті „Галичан-біженців“, під проводом Петровського і в окремім „комітеті по галділам“ під проводом Затонського і Галичанина Созанського (?). Комітет по галділам завідує всіми ячейками будучих галицьких ревкомів; центр організації находиться в Київі, а відділи в Балті Умані, Барі, Винниці, Бердичеві і Камянці.

Цю звістку подаємо з денникарського обовязку на відповідальність жерела.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Шевченківські свята.

Козівщина.

В Геленкові відбулися загальні збори „Просвіти“ дня 7. квітня 1922 р. в присутности голови філії д-ра Західного і функціонара державної поліції з Козови. Головою вибрано господаря Івана Кавку. Вписалося 60 членів. Присутні вшанували 61 річницю смерти Кобзаря. Реферат про життя Тараса відчитав Михайло Грамяк, а д р Західний пояснив і віддеклямував „Посланіє“.

В Кальнім відправлено в церкві дня 2. квітня 1922 р. панахиду за душу Тараса і при тій нагоді зібрано поважні датки на „Рідну Школу“ та на фонд українських інвалідів. Дня 18. квітня 1922 вшанувала память Тараса урочистим вечерком читальня „Просвіти“ в Кальнім під проводом о. Павла Штокалка. Шкільна саля була прибрана в зелень, а на видному місці портрет Тараса, прикрашений килимами в народних узорах. Вступне слово про Тараса виголосив о. Павло Штокалко. Мішаний хор під орудою Теодора Федева вивів 12 народних пісень, з яких найкраще враження викликали стрілецькі пісні. Дуже подобалась присутним деклямація молоденького гімназиста Івася Штокалка „До Основяненка“. В хорі взяли участь співаки з села Теляжого.

На фонд „Учітеся, брати мої“ через філію Тов. „Просвіта“ в Козовій вислали:

1) Село Золочівка зі збріірки 3575 мп., 2) Читальня в Плотичі 3500 мп., 3) Читальня в Козовій 18.000 мп., 4) Читальня в Слободі золотій 10.000 мп., 5) Читальня в Кальнім 1656 мп., разом 36.731 мп.

На „Рідну Школу“ збірка в Козовій 4400 мп., На фонд українських інвалідів в церкві в Козівці (збірка о. А. Бачинського) 6190 мп., На сироти по бл. п. Кивелюку читальня в Плотичі 500 мп.

За вислід повисшої збірки висловлює філія Тов. „Просвіта“ в Козовій названим громадам Козівщини прилюдну подяку.

Замічається, що о. Іван Ратич з Ценева відмовився відправити панахиду за Т. Шевченка на просьбу парохіян з села Олесина.

Конференц'я в Ґенуї.

Делеґація ЗУНР. в Ґенуї.

Праська „Трібуна“ з 21. IV. містить довшу телеґраму з Ґенуї про делеґацію ЗУНР. та її заходи.

Совіти не уступлять.

Кореспондент „Н. Фр. Пр.“ в Ґенуї, мав оноді інтервю з Йоффе і довідався від нього, що російська делеґація під ніякою умовою не відступить від конкретних пропозицій, що їх предложила експертам, навіть, хочби мало прийти до зірвання пертрактацій, що він уважає як неминуче.

Зірвання переговорів з совітською делеґацією.

Як доносять берлінські часописи з Ґенуї, на засіданню комісії знатоків, на якім обговорювано російський меморіял, прийшло до живої виміни думок. Москалі зажадали 30 літньої мораторії, уділення кредиту, визнання совітського правительства де юре і відкинули сплату воєнних довгів. Комісія знатоків заявила, що на цій основі не могтиме переговорювати. — „Берл. Тгт.“ доносить з Ґенуї, о год. 12. в ночі, що вечером кружляли там чутки про зірвання переговорів. Потвердження цих поголосок нема.

ВКБ. доносить з Ґенуї: Коли переговори Льойда Джорджа з Барту здавалося. вирівнували противенства промова Поанкаре викликала як найбільшу констернацію. Також нове перервання переговорів в Москалями в комісії знатоків і відложення нарад цієї комісії на необмежений час, викликало деякі побоювання. Однак не думають, щоби ця подія могла скоротити час тривання конференції, але противно, продовжить конференцію.

Чічерін про німецько-російський договір і Союз Народів.

Ґенуенський кореспондент часопису „Берлінер Таґеблят“ мав інтервю з Чічеріном, котрий заявив, що російсько-німецький договір привитали в Росії з живим вдоволенням. Щодо натиску, робленого на Німеччині для відкликання договору, заявив Чічерін, що Росія вважала би нарушенням принціпу незалежности і суверенности, колиб деякі держави намагалися цей договір уневажнити або змінити. Росія буде беззглядно відмовна щодо можливости яких-небудь змін договору. Становище Росії до Союза Народів означив Чічерін так, що лише по переведенню зміни статута Союза

ИОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ

41)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН**.

(Продовження.)

Отже де завдяки тому впливови не прийшло до нової творчости, яку могли проявити дуже нечисленні одиниці, бо велика більшість не перенялася нею, там почасти ще сама, вжи перед тим описана фільософія заграниці, набирає що раз инших форм; почасти дух її опановує й другі найблизчі до фільософії науки і трактує їх відповідно до свого становища; остаточно, супроти того, що Німець таки ніколи не може позбутися своєї поваги та свого безпосередного впливу на життя, та фільософія вибиває своє пятно на громадськім життю і на його основних думках та правилах. Ми покажемо се крок за кроком.

Насамперед і перед усіма иншими справами: чоловік образує свої наукові погляди не свобідно та довільно, сяк або так, а творить їх для нього його життя, і вони є властиво виявленою в думці внутрішною, зрештою йому незнаною основою самого його життя. Чим ти властиво є по правді сам в собі, се бачиш своїм зовнішним оком і ніколи не зможеш бачити що иншого. Коли ти мав би инакше бачити, ти мусів би наперед стати иншим. Отже внутрішною істотою заграниці, яка не має в собі нічого первісного, є віра в щось остаточне, певне, незмінно стале, в границю, по сей бік якої буцує вправді вільне життя, самої її одначе воно не може ніколи проломити і затерти її собою та злитися з нею. Тому ся переходима границя являється для заграниці якоюсь конечністю і вона не може инакше думати ані вірити, як лише приймаючи таку границю, хіба її цілу істоту перемінимо та вирвемо з грудей її серце. Вона з конечністю вірить у смерть, як в щось первісне та останнє, джерело всіх річей, а з тим і життя.

Ми хочемо тут передовсім показати, як та основна віра заграниці обявляється в даний момент серед Німців.

Вона знаходить передовсім свій вислів у властивій фільософії. Сьогочасна німецька фільософія, о скільки її тут варта згадувати, змагає до основности та наукової форми, помимо того, що не може до них дійти, вона змагає до єдности, також не безпопередного впливу заграниці, вона змагає до реальности та істотности, — не до самого явища, а до виявленої в явищу основи того явища, і у всіх тих змаганнях вона має слушність та дуже далеко випереджує пануючі фільософії сьогочасної заграничної чужини, будучи в заграничности далеко основнійшою та більше доцільною, як заграниця. Отже тою основою самого явища, якби вони й не мали означити її ще більше помилково, є для Німців все постійне буття, яке є тим, чим воно власне є, і нічим більше, замкненим в собі і звязаним з своєю власною істотою; і таким чином смерть та відчуження від всього первісного, які в них самих містяться, являється також перед їх очима. Тому, що вони самі не мають сили з самих себе піднестися до життя як такого і потребують заєдно для вільного лету носителя та підпори, тому вони і в своїм мисленню, зеркалі їх життя, не виходять поза того носителя: те, що не є чимсь, є для них з конечністю нічим, бо поміж тим вроблим в себе буттям а нічим їх око нічого далі не бачить, тому що й їх життя тут більше нічого не має. Їх почування, одно, на що вони можуть покликатися, являється для них непомильним; а коли хто відкидає істнування того носителя, то вони далекі від думки, що він вдоволяється самим життям, лише віять в те, що йому не достає лише бистроумности, завважити того носителя, який безперечно і його носить, і що він не дійшов до здібности піднестися до їх високих думок, тому даремна і неможлива річ їх поучити; треба би їх зробити, і зробити иншими, як би була змога. Отже в тій части сьогочасна німецька фільософія не є німецькою, а чимсь заграничним.

Навпаки правдива фільософія, що сама в собі дійшла до кінця та поза явищами відкрила правдиву їх основу, виходить від одного, чистого, божественного життя — життя як такого, яке остається життям на віки вічні, та в вічности все одним, а не від такого або иншого життя; і вона бачить, як лише в проявах те життя безконечно то замикається то отвирається знов, і аж завдяки тому законови доходить до буття, та до чогось взагалі. Для неї буття повстає, тамта каже собі його наперед дати. І тому ця фільософія є поправді лише німецькою, т. є. первісною, і навпаки, коли би хтось був лише правдивим Німцем, то не міг би инакше як лише так фільософувати.

(Продовження буде.)

Народів, загарантованню прав усім народам і по сотворенню робітничих представництв у Союзі Народів Росія була би схильна війти в склад Союза Народів.

Промова Поанкаре.

Парижський „Temps“ обговорюючи промову Поанкаре, пише: Теперішня хвиля є рішаючим періодом для всіх народів. Вони мусять рішитися на вибір між політикою Льойд Джорджа і політикою Поанкаре. Льойд Джордж стремить до розвязання союзів, що з конечности означувалоб поділ Европи між Англію, Росію і Німеччину, при чому треба булоб числитися з утворенням континентального звязку російсько-німецького, як противваги морської могучости Англії. Такий розвиток відносин, принесе очевидно зі собою завзяту боротьбу. Політика Поанкаре стремить до мира через удержання трактатів та їх пошанування. Навіть колиб Франція була приневолена сама ділати для охорони цих трактатів, то й тоді зрозуміють це передовсім держави малої антанти і багато з поміж Англійців. Система Льойда Джорджа може довести народи до руїни, а між ними також і Німеччину.

Засідання комісії знатоків.

Комісія знатоків, котру покликано для розгляду російської справи, відбула вчера о год. 5. попол. засідання, на якому російські делеґати представили сформуловане на письмі пояснення, як треба розуміти виконання проєктів заключених у звіті льондонських знатоків.

Як виходить з цего звіту, Москалі признали давнійші довги царського уряду, затягнені перед осіню 1914 р., при чому домагалися тільки мораторії для сплачення цих довгів. Москалі домагаються відтак счеркнення воєнних довгів, признають однак зобовязання затягнені будьто через царський уряд, будьто через совіти, однак під услівям, що ті зобовязання не підпадуть під катеґорію воєнних довгів. Бувшим власникам і заграничним підприємцям в Росії дається спромога відновлення діяльности як в старих, так і нових підприємствах, не мають вони однак права домагатися якого небудь відшкодовання за втрати. Заграничним власникам дасть Росія право експльоатації давнійших або нових підприємств, однак без права власности та претенсій на відшкодовання. Всі ті уступки узалежнює Росія від попередного признання совітів „de iu.e“ та від одержання через заграницю широких кредитів.

На слідуючім, окремім засіданню, що відбулося без участи російських делеґатів, порішено поставити Москалям контрпропозицію у формі ультіматум, від чого булоб залежне дальше ведення пертрактацій з Росією.

Пацифікація Европи за всяку ціну!

На останньому засіданню конференції запитав Братіяну Льойда Джорджа, чи антанта ще істнує. Л. Джордж відповів потверджуючо і додав, що антанта може надалі істнувати тільки тоді, коли великодержави антанти підпорядкуються ідеї пацифікації Европи. Ту ціль треба, по думці Л. Джорджа, осягнути хотяй би за ціну розбиття теперішньої антанти.

Нова конференція?

„Хвіля“ доносить з Варшави: Телеґрами, які прийшли з Ґенуї via Харків стверджують, що Л. Джордж підійме по ґенуенській конференції ініціятиву скликання нової европейської конференції в Штокгольмі, яка буде присвячена виключно справам відбудови Росії.

Наколи харківська телеґрама правдива, то проєкт Л. Джорджа не може бути инакше коментований, як остаточне розбиття коаліції.

Анґлійські симпатії.

„Н. Фр. Пр.“ доносить з Ґенуї: На пресовій конференції анґлійської делеґації, зявився несподівано льорд Біркенгед та виголосив мову, в якій заявив, що урядова Анґлія стоїть за Льойд Джорджем і годиться цілком на його політичну лінію. Промовець виступив проти преси Нортклiфа, що намагається саботувати конференцію. По його думці, Европа дійде до руїни, коли ґенуенська конференція не дасть успіхів. Що торкається Росії, Анґлія стоїть на становищі, що кождий край вибирає собі сам конституційну форму. Промовець висказав також погляд, хотяй не без протесту присутних, що теперішний російський уряд зістав вибраний через народ.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Розміри кольонізації.

(Огляд кольонізації Східної Галичини за час від 14. X. 1919—30.IX 1921.)

В добі Права Нації, в супереч історичним і економічним, а ще більше природним правам українського народа до української землі, прадідної його спадщини, поважилися польські чинники після заняття нашої Батьківщини, переводити аґрарні реформи у ній не в користь місцевого трудового люду, а в користь кольоністів, спроваджуваних до Східної Галичини з етноґрафічної Польщі.

Змонополізувавши розпорядком Ради міністрів у Варшаві з 31. IX. 1919 оборот табулярною, т. є. двірською землею від осени 1919 року ведуть польські чинники послідовно кольонізацію Східної Галичини.

На основі певних відомостей на 52 східно-галицькі повіти 36 повітів є тереном польської кольонізації.

Ці повіти по інтензивности кольонізації слід поділити на дві ґрупи. Першу ґрупу творять головно повіти о надзвичайно родючім ґрунті, в яких воєнне знищення дворів є велике. В них ведеться кольонізацію дуже інтензивно, бо ця інтензивність в порівнанню до інтензивности кольонізації в инших повітах відноситься як 5 : 1.

До першої ґрупи належать повіти: Бережани, Броди, Бучач, Збараж, Зборів, Золочів, Камінка, Підгайці, Радехів, Рогатин, Скалат, Сокаль і Тернопіль.

До другої ґрупи належать повіти: Борщів, Бібрка, Дрогобич, Городок, Городенка, Гусятин, Жовква, Жидачів, Калуш, Коломия, Львів, Мостиска, Перемишль, Перемишляни, Рудки, Руська Рава, Самбір, Станиславів, Стрий, Товмач, Чесанів, Чортків і Яворів.

Систематичну кольонізацію веде, спираючись на законах варшавського сойму, Головний Земельний Уряд у Варшаві, від затвердження якого залежить важність купна-продажі кождого шматка двірської, табулярної власности. У Сх. Галичині ділають з того рамени два окружні земельні уряди з осідком в Перемишлі і Львові та сіть повітових земельних урядів. Сі останні з правила обнимають теріторію кількох сусідуючих політичних повітів.

Сам Головний Земельний Уряд і його експозитури не ведуть досі безпосередно кольонізації Східної Галичини, бо розпочаті ними поступовання що до примусового викупна надвижок поміщицьких маєтків (в районі Перемиського округа на около 40.000 ha, в районі Львівського округа на около 15.000 ha) є в стадії почину і примусове вивласнення у Східній Галичині досі не мало місця.

Головний Земельний Уряд послугується при кольонізації Східної Галичини авторизованими ним кольонізаційними інституціями, головно банками, яким дозволює в імени польської держави на оборот землею, (викупно поміщицької землі і продаж її кольоністам) застерігаючи собі контролю їх діяльности і остаточне затвердження парцеляційних плянів та купна-продажі кождого шматочка землі індивідуально що до кождого покупня. Зрештою, в тих інституціях урядує делеґат Головного Земельного Уряду у Варшаві.

Авторизованих до кольонізаційної парцеляції Східної Галичини є досі 18 інституцій.

На основі офіціяльного звіту Головного Земельного Уряду у Варшаві скольонізовано, або докінчується кольонізувати у Східній Галичині 470 двірських обшарів.

Сім більших інституцій, як „Bank Związku Ziemian“, „Towarzystwo agrarno osadnicze“, „Galicyjski Bank ziemski kredytowy“, „Polskie Biuro parcelacyjne“. „Bank dyskontowy“, „Podolski Związek Ziemian“, всі у Львові і „Bank Ziemski dla kresów“ в Ланцуті кольонізують разом 430 двірських обшарів з тим, що дві інституції, а саме „Towarzystwo agrarno osadnicze“ і „Galicyjski Ziemski Bank kredytowy“ самі мають в операті поверх 300 двірських обшарів.

На инших 11 кольонізаційних інституцій припадає кругло 40 двірських обшарів.

Крім авторизованих інституцій за окремими уповноважненнями і під стислою контролею Гол. Земельного Уряду кольонізують край рівнож поодинокі дідичі у власнім заряді.

Розглянувшись в площах поодиноких кольонізованих двірських обшарів, узгляднивши в кождім окремім випадку чи то повну чи частинну продажу на кольонізаційну парцеляцію і відкинувши катастральні культури, вилучені з під земленаділів при аґрарних реформах находимо, що досі з східно-галицького земельного запасу перейшло в руки спроваджених з Польщі кольоністів поверх 160.000 ha східно-галицької землі.

Ці обчислення не можуть бути научно стислі ізза легко зрозумілої недостачі точних статистичних матеріялів про кольонізацію, — їх заздро закриває перед нашим оком кольонізатор — всеж таки вони недалеко відбігають від правди, як що порівнати їх з польськими півофіційними вістями про висліди кольонізації Східної Галичини в другім її періоді, се є від видачі закона про переведення аґрарних реформ в Польщі з дня 15. липня 1920. Перший період починається від видачі соймової ухвали про основи аґрарних реформ з 10. липня 1919, згл. розпорядку Ради Міністрів у Варшаві з дня 1. вересня 1919 про обмеження обороту поміщицькою землею (монополь держави). В офіційнім орґані Галицького Т-ва господарського у Львові „Rolnik-у“, якого начальним редактором є п. Бронислав Яновскі, пол. окружний інспектор рільної допомоги у Львові, є поміщена з нагоди ліквідації сьогож інспекторату (по поділі Сх. Галичини на т. зв. воєводства) стаття: „Rzut oka na działalność Rządu około pomocy rolnej we wschodniej Małopolsce**), се є у Східній Галичині. В ній читаємо: „Że parcelacya odbywa się w żywem tempie, dowodem tego jest, iż w ostatnim czasie (то є від 15. VII. 1920 до 30. вересня 1921) w rękach własności mniejszej na terenie Małopolski wschodniej znalazło się około 94.320 ha ziemi, pochodzącej z większych gospodarstw, wojną zrujnowanych“. В другім періоді, отже під осінь 1921 скольонізовано отже около 95.000 ha землі.

Колиж у першім періоді скольонізовано у Східній Галичині по нашим обчисленням**) около 69.000 ha (можлива помилка хитається у нас при +(—) 1·83 проц.) вислід кольонізації у Сх. Галичині замикається під кінець 1921 р. в орієнтаційному числі +(—)163.320 ha землі вирваної місцевому без- і малоземельному рільникови.

(Докінчення буде).

*) Гл. Rolnik Nr. 23|921.

**) Юліян Павликовський: Матеріяли до усталення приблизного білянсу кольонізації Східної Галичини за час від 14. IX. 1919 до 30. VI. 1920“. „Громадська Думка“ ч. 2 9.920.

З наших шкільних гараздів у Львові.

III.

Карикатурне положення шкіл вправ. Аґітація чи національна свідомість. Потреба акції.

Не менше погано стоїть справа з нашими школами вправ. Як відомо, маємо в краю деякі чотириклясові школи вправ, основані як взірці науки при учительських семинаріях, котрі могли би розвинутись до висших (виділових) кляс. Та які ті школи? О скільки знаємо, виглядає сяк-так одна дівоча школа в Перемишли, котра й має в сім році 5. клясу.

Але що діється з другими школами вправ? Ми вкажемо на обі учительські семинарії у Львові і прилучені до них школи вправ, що стоять прецінь під безпосереднім оком п. куратора. І щож там діється? Коли весною 1919 р. українські війська відступили на схід, зібралися польські семинарійні учителі і разом з своєю молодю викинули українських учителів і молодь із семинарійних будинків, заявляючи, що не будуть спільно з ними працювати. І сталося, що польські семинарії удержалися на дальше в своїх повних правах, зберегли повний учительський етат і лишилися в своїх просторих давних будинках. Для нас призволено лиш мішані „коедукаційні семинарійні курси“ (спільні для хлопців і дівчат), які не мали достаточних учительських сил і мусіли запожичатися ріжними посторонними учителями та міститись по тісних закутках. А який був серед таких обставин стан наших чотириклясових шкіл вправ? Тому що наші „курси“ мали тільки чотири шкільні комнати, котрі ледви на поміщення семинарійних кляс вистарчали, назначено науку для хлопячої школи вправ в тих самих салях, лиш в пополудневих годинах. Так діялося, що до 1. години училася там семинарія, а зараз після них приходили малі хлопці зі школи вправ. Як некорисна була для дітей пополуднева наука, як могли учительські кандидати і кандидатки відбувати в тій школі вправ свої госпітації і практичні вправи, коли ті кандидати (тки) відбувають всі години в ранішнім часі, не треба казати.

А вже ніхто на всім світі не вгадав би, що сталося з дівочою школою вправ. Для сеї школи не стало вже зовсім поміщення, так що приходилось її хиба цілком замкнути. Щоби отже ратувати істнованнє школи і не розганяти дітей, взялися наші учительки на той спосіб, що збирали учениці в своїх приватних мешканнях і там уділяли їм науку.

Ось як виглядають львівські українські школи вправ, що мають для учительських кандидатів і кандидаток служити взірцями, як повинна вестися наука! Та се не взірці а радше кпини з науки, — се-

хиба карикатурні взірці, як школа не повинна вестися! І як можна тут говорити про автоматичне підношення тих шкіл до висших кляс, як се п. куратор радить?

Але ще не конець тим чудасіям! Ми чули, що п. куратор мав при нагоді відказання рівнорядного відділу в школі ім. Шашкевича висказатися, що українські школи у Львові творяться лиш штучно, через агітацію інтелігенції. Значить, маса української людности у Львові не обстає сама за українськими школами, а робить се штучна агітація! Ми знаємо, що в давнійших роках послугувалися сим арґументом деякі радні міста і мійські шкільні інспектори, щоби справдати своє неприхильне становище супроти української школи. Ми певні, що сей арґумент піддав тепер п. кураторови, котрий походячи з Кракова не знає добре львівських відносин, наш звісний приятель, мійський інспектор, щоби спонукати п. куратора до відказання нам рівнорядного відділу. Не знаємо вже, що на се сказати! Чи се така груба невіжа інформаторів, чи край на ненависть до нас? Гадаємо, що було тут одно і друге, а до того й нікчемність, щоби так погано вводити свого шефа в блуд і через те складати на него всю відповідальність перед публикою за неприхильне порішеннє справи.

Хто лиш трохи познакомлений з львівськими відносинами, знає, як сильно зросла від 20 років національна свідомість серед львівського українського громадянства. Вона змоглася особливо в пяти роках перед війною, коли піднято в місті нагінку на наш обряд і народність, коли Українець не міг без зміни обряду одержати посади, ні служби, ні ніякого заняття, коли на кождім кроці ми чули від фанатизованої польської публики всякі наруги і поневірки на наш святощі. А вже найбільше скріпилася вона в часі української боротьби та в лихолітю, яке опісля наступило. Сегодня львівські українські маси стали у своїм патріотизмі так завзяті, що перевисшають під тим оглядом навіть інтеліґенцію. Се вказують хочби ріжні маніфестації нашої людности, котра на дрібну вістку в ґазеті збирається десятками тисячів, щоби заявити прилюдно свої почування, вказує факт, що та людність, зложена переважно з біднійших верств, складає річно многі міліони гроша на удержання приватних українських шкіл. І чи годна би се зробити хочби яка агітація? Справді, треба або крайного незнання відносин, або великої дози злоби, щоби всего того не бачити!

Та ми звикли вже від давна на поведенє наших співкраян супроти нас і не дивуємося сему ні трохи. Але можемо співжаліти, що п. куратор дасся заєдно інформувати о наших ділах людям для нас ворожим і довершує через те нераз річи, котрі є для нас болючими. Чи не міг би вже п. куратор найти, хоч би в кураторії, якого мужа довіря, Українця, у котрого інформувався би о наших справах і не давав ся так немилосерно обманювати? Через те оминулася би може не одна прикрість і для него і для нас.

Вже із повисше сказаного можна зрозуміти, як погані і неупорядковані справи нашого шкільництва у Львові. Наша людність оплачує всякі податки, міські і краєві, а ті чинники не почуваються до ніякого обовязку, щоб нашим елементарним культурним потребам відповісти. І наша людність мусить стягатись з послідного ще на окремі податки, щоб удержувати свої школи. Розуміється, така приватна акція не може вдоволити всіх вимог і мусить мати значні недостачі. Ми збираємо якось потрібне учительство, але оплачуємо його лихо, так що воно сповняє свою службу більше для ідейности. А що вже говорити о поміщеннях шкіл, котрі не будовані на ту ціль і длятого не можуть відповідати своїй задачі! І длячого маємо ми все те терпіти зі шкодою для наших дітий і їх науки?

Крайній час, щоби широке українське громадянство міста Львова занялося поважно справою свого шкільництва, поставило свої оправдані жадання, вивело їх перед компетентний суд і зажадало упорядкування сего діла. Зокрема мусимо негайно занятися висвітленнєм цего інціденту, що зайшов в осени в нашій школі ім. Шашкевича, де нашій молоді відказано висшої науки. За кілька місяців настає новий шкільний рік і ми можемо сподіватись, що та прикра подія повториться ще в збільшенім виді, що не тільки із львівських передмість, але й з сіл стане зголошуватись молодь до виділової школи. Наше громадянство мусить тому упімнутись, щоби для тої молоді уможливлено в який спосіб ту науку. Берімся зараз і енерґічно до сеї справи, бо діло готово стрінути поважні трудности і потрібуватиме для сього порішення може довшого часу.

Львівський.

Визнання совітів?

Піоурядовий анґлійський комунікат.

Бюро Райтера доносить з Ґенуї: Супроти зложених заяв в справі російсько німецького договору та після російської відповіди на льондонський меморіял, тутешні політичні кола висказують опінію, що не можна би твердити, що не буде вже трудностей; є одначе підстави, щоби набрати переконнання, що успіх ґенуенської конференції запевнений.

Російська справа є під цю пору предметом нарад знатоків, а визнання совітського уряду де юре можна вважати тільки питанням часу. Анґлійський погляд узмістовлюється в тім, що умови, усталені в Кан, мусять бути трактовані як цілість. Анґлійська позичка для Росії не входить в рахунок. Можна тільки говорити про приватні кредити.

В справі визнання совітів політика Анґлії є цілковито ясна. Першим етапом на цій дорозі є стадія мира; по його усталенню наступить відновлення торговельних відносин в цілій повноті; з черги будуть іменовані chargé d' affaires, вкінці дипльоматичні представництва. Отже супроти Росії буде примінене те саме поступовання, як в своїм часі супроти Німеччини. Протяг часу поміж першою стадією і останньою залежний від вислідів, осягнених в переходовім часі. Можна вважати, що перша стадія вже наступила, а переговоримають довести до другої стадії. Письмо Чічеріна вважають підставою до дискусії.

Польща.

Чому Польща зрезиґнувала з анґлійської позички?

„Хвіля“ доносить: Міністр Міхальскі має тепер можність переконатися, як конечно потрібною є для державних фінансів добра внутрішня і загранична політика. А ця послідна передовсім. За дискретною ініціятивою анґлійського міністерства справ зовнішніх дали анґлійські капіталісти польському правительству до зрозуміння, що крім чотиро-міліонової позички, признаної польській Краєвій Касі Позичковій, готові вони уділити польській державі дальшої позички у більших розмірах і на кориснійших умовах. Мав се бути доказ довіря для відроджуючоїся польської держави, а ще більше доказ зичливости Альбіону. Про цю пропозицію довідалися в Парижі, і приняли сю вістку не то що без найменшого захоплення, але противно із зовсім неукриваним невдоволенням. Пан Пуанкаре поговорив з Замойским, а Барту поконферував в Ґенуї зі Скірмунтом — і в мить розголосили телеґрами на всі сторони, що вістка, буцім-то Польща одержала нову позичку в Анґлії є зовсім безпідставна.

Результат ясний. Пан Міхальскі позички не дістане, і дальше буде боротися зі щораз то збільшаючимся дефіцитом та зменшуючоюся вартостею марки. А пан Скірмунт утрудив собі значно позискання для себе Великої Британії для корисного визнання рижського мира і визнання східної границі. Цею справою має занятися ще сойм.

З польського сойму.

На четверговому засіданню польського сойму на внесення Туґотовців буде обговорювана справа виборчої ординації до польського сойму. Заповідається буря, супроти якої боротьба о конституцію здається бурею в склянці води. Тим разом польський сойм поділиться на два непримиримі табори; з одного боку мужицькі партії з народовою демократією, з другого нечисельні робітничі, міщанські і жидівські угруповання. Відношення, що чисельно представляється як 1 : 3.

Справа Яворини.

Польсько чеські переговори в справі Яворини не заповідають близького покінчення. Польський і чеський уряди звернулися до Ради амбасадорів з просьбою о продовження речинця на 2 місяці.

Преса.

Східно-галицька питання.

„N. W. Tagblan“ з 22. ц. м. подає: „Echo de Paris“ обговорює відбудову Східної Европи і при цій нагоді пише про Східну Галичину: У Східній Галичині вже понад три роки серед важких умовин коротає життя понад 4 міліони Українців. Тюрми переповнені Українцями. Багато нещасних розпочало 12. с. м. у львівській тюрмі голодівку. Сподіємося, що наше правительство основно поінформоване про східно-галицьку проблєму.

„Echo de Paris“ висловлює надію, що французьке правительство свідоме сього, що без реституції de iure істнуючої держави, яка повстала після упадку наддунайської монархії, не може бути й мови про мир на Сході Европи.

„Наша делеґація в Ґенуї, пише „Echo de Paris“, мусить в порозумінню зі союзниками подбати, щоби заспокоєно бажання більшости населення і вирішено доконечну долю країни“.

Нова язва.

„Ґазета Варшавска“ звертає увагу польської публики на процес еміґрації і реемиґрації та становище, яке, на її думку, повинні заняти супроти цього явища польські відповідальні чинники. „Ґазета Варш.“ стверджує з приємністю, що Польща... „націоналізується“ то значить — покидають межі „Польщі“ Жиди і Українці, а вертають з чужини Поляки. Реемиґраційний рух з Америки заповідається на 1922 р. з іще більшою інтензивністю, як до тепер. З одних тільки Зєдинених Держав має вернути до Польщі сто тисяч, а з Вестфалії 247 тисяч реемиґрантів. Везуть вони зі собою капітали, які перечислені на польські марки, досягають казочної суми 900 міліярдів. Тепер заходить питання — куди звернути хвилю реемиґрантів. „Ґазета Варш.“ показує пальцем на Схід — де помічується нечуване вилюднення, отже в Виленщину і Полісє.

Виходить, що українські території стають в обличю нової кольонізаційної язви, узброєних в доляри польських реемиґрантів...

Присилайте партійний податок на вкл. кн. ч. 5.000 „Краєвого Союза Кредитового“ у Львові, Ринок 10.

Совітська Росія.

Бють на тревогу.

Совітські часописи бють на тревогу з привогу небезпек, які грозять совітській республіці з боку Франції і Польщі. Вони домагаються від уряду, щоби він зарядив все потрібне для піддержки боєвої готовости червоної армії.

Голод в царицинській ґубернії.

Харківські „Вісти“ (ч. 67) друкують таке повідомлення з Царицина: „Голод душить всю ґубернію. В Красноармейському повіті від голоду вмирає дві третини населення. В другій Донській окрузі, положення якої ще в осені вважалося більш менш добрим, в цей час голодує понад 50 відсотків населення, а останне населення годується жмихами, просянним лушпінням і иншими суроґатами. В инших повітах на вулицях валяються трупи, мешканці вимирають цілими родинами, хати позабивано. Ґубернії загрожує холера, від якої в сусідньому Ростові вмирає велика кількість населення.

„Селянська Правда“ (ч. 34) повідомляє: „На Царицинщині нараховано 150 тисяч дітей, яким загрожує голодна смерть, коли не буде вчасної допомоги“.

Дописи з краю.

Бобреччина.

Культурно-освітна праця.

Філія Тов-а „Просвіта“ в Бібрці відновила своє життя з днем 1. вересня 1921 р. скликанням загальних зборів, на яких вибрано новий виділ. На протязі цілого року першою головною і постійною чинностю виділу філії була віднова читалень в повіті. До 29|3 1922 р. на 37 читалень відновлено 20 читалень та засновано нову в Пятничанах. На протязі цілого року відбув виділ філії 12 засідань. Зараз на першім засіданню поділено бобрецький повіт на 7 районів, працю поділено поміж членів. В кождім зазначенім районі крім членів виділу просвітно орґанізаційну працю переняли назначені виділом члени — районові. Особливший життєвий підйом дало уладженнє по читальнях спільне читання та відсвяткування свята 8. грудня. Це повітове просвітне свято оживило всіх.

На заклик філії уладили це свято осібно поодинокі читальні. На „Дар Просвіти“ зібрано 53.155 мп. На инші народні цілі зложили і переслали читальні: Бібрка — 79.876 мп., Бертешів — 9.053 мп., Бринці загірні — 300 мп., Глібовичі великі — 10.000 мп., Городиславичі — 3.073 мп., Девятники — 12.000 мп., Звенигород — 33.035 мп., Коцурів — 12.115 мп., Миколаїв — 635 мп., Підгородище — 69.335 мп.

Романів — 14.500 мп., Соколівка — 7.485 мп. і т. д. Найкраще розвивається життя в тих читальнях, при котрих зорганізовано аматорські кружки. На час вимової пори зарядила філія на зазив Головного Тов-а курси неграмотних. Сі курси вели читальні: Бібрка — 120 учасників, Девятники — 55 учасників, Бертешів — 15 учасників, Звенигород — 20 учасників. Стан бібліотек представляється так: Читальня в Бібрці — 600 томів, в Вільхівци — 150 томів, в Девятниках — 180 томів, в Звенигороді — 210 томів, в Соколівці — 70 томів і т. д. Членів читалень понад 2.000.

Осібним обіжником до читалень і громад візвано уладжувати святочні вечірі і концерти в честь Тараса Шевченка.

Крім просвітно-організаційної праці виділ філії мав все на увазі розвій кооперації, а властиво підготовку до цеї праці.

Власні доми має 7 читалень; остальні містяться в громадських та приватних домах. На спільній нараді відпоручників читалень і других інституцій дня 21. грудня 1921 видано відозву до всіх громадян в цілій Бобреччині збирати добровільні датки на будову Народнього Дому в Бібрці, де могли би містити ся всі українські інституції, де можнаб було давати концерти та представлення, та відбувати зібрання. На цю ціль зібрано дотепер 161.500 мп., з чого сама читальня в Бібрці зложила 150.000 мп.

РІЖНІ ВІСТИ.

Совіти змагають до зірвання взаємин з Польщею?

Під таким заголовком пишуть польські часописи, що польський уряд одержав від совітів ноту в справі звороту майна, вивезеного Росією з Вильна. В цій ноті совіти заявляють, що цього майна не звернуть, бо Вильно не лежить в межах польської держави. Цю ноту вважають польські політичні кола провокацією і змаганням совітів до зірвання взаємин з Польщею. Польська відповідь на ноту має містити засадничу декларацію.

Німецьке заперечення.

Німецьке посольство в Парижі заперечує, начеб Німеччина мала заключити совітською з Росією якунебудь військову умову. Оголошені в тім напрямі звістки в деяких французьких і англійських денниках позбавлені всякої основи. (Ат. Аваса).

Мадярщина сплачує воєнні довги.

„Пестер Льойд" подає, що мадярський уряд заплатив титулом рати, призначеної на день 31. марта ц. р. титулом воєнних довгів замісць 150.000 фунтів штерлінгів тільки 100.000 ф. шт., просячи о проволоку останніх 50.000 ф. шт. Мимо цього, що відповідь ще не наспіла, мадярський уряд в останніх днях заплатив дальшу рату у висоті 20.000 фунтів штерлінгів.

Боротьби в Китаю.

„Дейли Телеграф" подає, що до Льондону наспіла вістка, згідно з котрою в Пекіні прийшло до перепалки між військами марш. Чанг Ліо і відділами ген. Ву-Фу.

Англія висилає війська до Китаю.

З Польдгу подають: До Тієнтсіна вислано відділ англійських індійських військ в предвиджуванню заворушень і домашних воєн між Китайцями.

Боротьби на Далекому Сході.

З Владивостока доносять, що японські війська перейшли Усурі і посуваються в напрямі на Хабаровск.

З Чіти доносять: фронтове звідомлення національно революційної армії: Наші відділи покинули стацію Усурі, без боротьби з Японцями. Покинуті місця обсаджують Японці.

По наспівшим до Москви відомостям, червоні війська републики Далекого Сходу під натиском білих і японських відділів уступили з округа Шмаківка-Івань і дальше уступають у північному напрямі. Населення стає по стороні військ у Владивостоці. Стан червоної армії фатальний. Повна дезорґанізація.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Предложення збільшення американської армії.

Париж (ПАТ.) Авас. Доносять з Вашінгтону, що міністер війни предложив відповідній комісії сенату пропозицію збільшення на слідуючий рік американських оружних сил з 115.000 на 150.000 люда.

Подорож Леніна.

Льондон. (ПАТ.) Вольф. Дейли Експрес" довідується з Риги, що Леніна сподіються там цього тижня. Задумує він приїхати до Ґенуї, щоби там ужити свого впливу в цілі перешкодження зірванню конференції.

Л. Джордж виїздить до Льондону.

Ліфилд. (ПАТ.) Радіо. „Івнінг Стандард" доносить, що Льойд Джордж виїздить в найблизчому часі до Льондону в цілі узискання від парляменту довіря в справі становища англійської делеґації на ґенуенській конференції.

Становище французької делеґації.

Льондон (ПАТ.) ВКБ. Кружляє тут вістка, що французькі делеґати мали одержати рішуче поручення обстоювати услівя, які поставив Поанкаре. Згідно з ними чутками мають вони зажадати 48-годинного ультімату для Росії, або покинуть конференцію.

Майбутнє становище малої антанти.

Відень. (ПАТ.) „Н. фр. Пр." з Ґенуї: Широко обговорюють питання, яке становище займе мала антанта, коли Л. Джорд бажаючи полагодити російський конфлікт, настоював би, щоби Москалям зробити уступку, на котру не згодилася би Франція. Французи рішені тоді покинути конференцію. В такому разі становище малої антанти ще неясне. Певне є, що Румунія, Югославія і Польща стануть на французькому становищі, зате треба числитися з можливістю, що Чехословаччина з огляду на свої фінансові зносини з Англією не могтиме попирати становища Франції.

Большевики жадають кредиту 2 міліонів долярів.

Відень (ПАТ.) „Н. Фр. Пр." з Парижа: „Матен" доносить з Ґенуї: Большевики задумують зажадати від конференції державного кредиту у висоті 2 міліонів дол.

Місія Ватикану до Росії

Рим (ПАТ.) По донесенням часописів, згідно з договором, заключеним між совітами і Ватиканом, вишле папська курія в найблизчих днях до Росії місію духовників для несення помочі терплячому населенню.

Міжнародний робітничий конґрес.

Рим (ПАТ.) Міжнародний робітничий конґрес усталив текст маніфесту, що обовязком усіх зорганізованих робітників є протиділати всяким пробам викликування і виповіджування воєн. Робітники мусять поборювати війну всякими засобами, які мають до розпорядимости, головнож проклямованнєм міжнародного загального страйку.

Провідник делеґації ЗУНР. у Л. Джорджа.

З Ґенуї телеґрафують до „Н. Фр. Пр.":

Провідник Зах. української делеґації д-р Мость Левицький був вчора (23. ц. м.) прийнятий Льойдом Джорджем. Перед англійським премієром зясував він положення у Східній Галичині.

НОВИНКИ.

— **Вп. Передплатникам „Гром. Вістника" до відома.** З огляду на останню підвижку ціни друку і подорожіння паперу ми примушені з днем 1. мая с. р. піднести ціну одного числа „Громадського Вістника" з 30 мп. на 40 мп., а місячну передплату з 700 мп. на 1000 мп. — Передплата для заграниці остається незмінена. — В Чехословаччині гроші на передплату просимо складати в Банку чехословацьких леґіонів, Прага I, на конто Видавничої Спілки „Діло" Львів. — Адміністрація „Гром. Вістника".

— **Конфіската.** Вчорашне число (53) „Громадського Вістника" сконфіскувала прокураторія за один довший уступ в комунікаті з засідання Національної Ради у Відні та за кінцевий уступ першої дописи під рубрикою „З Волині" (21).

— **Сьогодня** концерт арт. А. Крушельницької і комп. В. Барвінського. Початок о год. 7·30 вечером. Підчас продукції вступ на салю безумовно недозволений. Проситься П. Т. публику прибути в час.

— **Тягнуть данину.** Нам пишуть: Дня 12. і 13. квітня ц. р. в селі Розджалові, пов. Сокаль, стягано данину. На село, знищене війною і реквізиціями, наложено понад 6 міл. мп. данини, що село не є в стані заплатити; через це екзекутор Баліньскі зі Сокаля, ходив з жандармами хата від хати, фантував подушки, полотно, убрання, сало, ковбаси, плуги, борони, вози і т. д., а в кого й того не було, то записував останну корову; те все має бути виставлене на ліцитацію. При тім так ревно заходився коло фантовання, що розбив двері від комори у Михайла Ференца, скриню у Романа Покімброди і велів арештувати Теодора Макутру, що не мав гроший заплатити данину.

— **Гуманітарна робота коломийського жіноцтва.** З приводу Великодних свят українське жіноцтво в Коломиї поспішило з допомогою для тих, що терплять за народну справу. І так до Тухолі на руки поруч. Мацієвича післано дві паки свяченого та 5.000 мп.; до Тарнова на адресу д-ки Садовської свяченого дві паки. Все це заходом Українського Жіночого Кружка, а під знаменитим проводом голови д-ки О. Витвицької і касієрки д-ки Мельникової. До Тарнова та Ченстохови вибралася п. К. Вишиванюківна, щоб відвідати нещасних заточенців та розглянути на місці, в який спосіб можна би найкраще прийти їм в поміч. У. Ж. К. перебрав роботу Укр. Гор. Комітету, а саме посилається харч політичним вязням з Печеніжина. Цим вязням післано також свячене. У. Ж. К. занимається також вдовами по поляглих на Україні. Щоби придбати фондів на ці усі видатки, занялось Тв-о продажю шутки. Зібрано 34.000 мп.

— **Добре діло Яворівців.** Істнує в Яворівщині старий звичай „риндзівок" (рід щедрівки) на другий день Великодних свят. Цього року використало цей звичай недавно відновлене Тов. „Січ" в Яворові і зібрало з Р„индзівки" в Яворові 10290 мп., які розділило по рівній частині (по 3.430 мп.) на: інвалідів Яворівщан, на Дім інвалідів у Львові і на збігців з Придніпрянщини, за що інтересовані Товариства складають патріотичній молоді яворівської „Січи" щиру подяку. (Гроші на збігців зложено в адмін „Громад. Вістника").

— **Неймовірне!** Нам пишуть: В селі Журавцях, в Равщині стоїть деревяна церковця, одна з кращих памяток українського народнього мистецтва. Попри неї побудували недавно нову, муровану церкву — а стару як мистецький памятник консервувало досі тов. охорони старовини в Кракові. Зараз однак з боку журавецького парохіяльного уряду, робляться старання, щоби церкву стару розібрати, а матеріял з неї зужити на перебудову парохіяльних будинків. По всякій правдоподібности отець парох близький „тріюмфу"... Це зрозуміле! Ті що консервували церкву, уважали її твором „польського" мистецтва. Колиж в нашій суспільности начало прозябати заінтересовання своєрідним мистецтвом, вони готові з легким серцем віддати нашу мистецьку цінність на поталу. Тим більше однак наші компетентні круги повинні негайно запобігти цему вандалізмови!

— **І в Празі пізна весна.** Дня 21. квітня падав в Празі сніг; такої пізної весни не памятають найстарші люде в Празі.

— **Найкращі шахісти,** як показалося на недавнім міжнароднім турнірі, є Росіяне Боголюбов і Алехін.

— **Радек дбає про чорну годину.** В часі свого побуту в Берліні на на зїзді трьох інтернаціоналів — купив Кароль Радек в Шарльоттенбурзі дім, за який заплатив 10 міл. нім. марок.

— **Премієра „Жарт життя",** комедія С. Черкасенка в театрі „Бесіди" в суботу, 29. квітня. У виставі беруть участь: Бенцаль, Блавацький, Галіцинська, Загаров, Крушельницький, Рубчаківна, Сіятовський, Ясень-Славенко. — В неділю, 30. квітня попол. „Маруся Богуславка" істор. драма М. Старицького, вечером другий раз „Момот Нір", траґедія Є. Карпенка.

† Посмертні згадки.

Іван Кіт, господар в с. Трудовачи, пов. Золочів помер 8. квітня ц. р. в 64 р. життя. Покійний належав до найсвідомійших селян цілої околиці. Живий темперамент не позволив Йому вести життя так спокійно і безжурно, як більшість наших селян. В молодих літах подорожував Покійний по Галичині і був кілька разів на Великій Україні, ще за царату. Ці подорожі поширили Його світогляд і пхнули до ширшої праці на добро народу.

Ще в 70-тих рр. повстала Його заходами в Трудовачи читальня „Просвіти" на власних статутах. Переслідуваний старостом і жандармами Покійний не подався, але з тим більшим завзяттям дбав про освідомлення народу. За свою працю мусів він відсидіти по виборах місяць арешту будьтоби „за нарушення публичного спокою". Те саме стрінуло його по аграрних страйках в 1902 р.

Покійний всіх своїх 4-синів вислав до висших шкіл, які вони покінчили. За його приміром і инші селяни вчили своїх дітей. Похорон відбувся у второк 11. IV. 1922. Рідна земля Йому пером!

ЖЕРТВИ

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках пол.: о. Йосиф Краснопера Скорики 100, Іван Яремович Підгайці 500, Гриць Кручак Черниця 1000, Василь Абрамович дяк Річка 200 кличе: Івана Дацилюка дяка Яворів, Гриця Стефурака Соколівка, Теодор Соломка Пуків 1000 кличе; Теодора Свериду Турів, Івана Їжака Чесники, Федя Кравцева Явче, о. Петро Андрейчик Залуж 500, о. Тео-

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВІСТНИК.

Реквізиція гуманітарних інституцій.

До найбільше болючих під сю пору справ у нашому місті належить справа домів наших національних інституцій. Немає здається, в Східній Галичині другого такого міста, де польські військові власти, під тим оглядом поступили би безоглядніше і жорстокійше як у нас: вони зареквірували всі наші національні будинки.

Зареквіровано в цілости: величезний будинок „Української Бурси", два, а згл. три, доми філії „Просвіти" і чудовий будинок „Кредитового Товариства". В „Бурсі" поміщений епідемічний шпиталь, в „Просвіті" якісь військові частини і дівізійна кантина, а в „Кред. Т-ві" команда й офіцерське касино (sic!)

Цими реквізиціями заподіяно велику кривду дітям, а особливо шкільній молоді. В „Бурсі" поміщалося перед війною понад півтора сотки незаможних учеників середніх шкіл, а тепер нема у нас жадної бурси і сотки молодіжи мусять тиснутися по всяких норах на передмістях і в сутеренах, поневіряючись і деморалізуючися без всякого нагляду й опіки серед відомого воєнного і повоєнного багна. В домах „Просвіти" містилася друга бурса „Селянська", що служила за захист двом сотням найбіднійших учеників, а по при неї і всі инші наші економічні і просвітні інституції, — читальня „Просвіти", канцелярія філії, „Сільський Господар", Нар. Дім, Студентська Секція, бібліотека „Просвіти" і т. п. Тепер ті всі інституції викинені на брук і одні з них зовсім заникли, а другі тиснуться по закамарках по дві по три разом, ледви животіють. Дім „Кред. Т-ва", де містилася „Бесіда" — центр товариського життя місцевої інтелігенції і „Боян", заняли військові власти на офіцерське касино.

Се все болить нас тимбільше, що по перше рівночасно жадна польська місцева інституція не є зареквірована, навпаки військовість і відбудова зовсім їх відреставрували хоч вони війною не були так знищені, як наші, по друге всі ті наші будинки під відомою „господаркою" зовсім нишаться і буквально розпадаються, так що за якийсь час їх взагалі не можна буде уживати навіть для війська, — і дійсно сусіди домів „Просвіти" разураз доносять, що чують на стрихах тих домів, як хтось ріже і рубає. Що там діється, не тяжко догадатися. Невиключене, що рубають дах на опал, в чому ніяк не можна перешкодити бо до домів з правних власників нікого не допускають а надто, що за ті всі доми від самого початку реквізиції, т. є. від 1919 р. до нині ніхто нічого не платить, мимо того, що Виділи поодиноких товариств разураз сього домагаються. Всього на всьо є заплачена за рік 1921 частина льокалю „Просвіти", де містилася кантина. За те не забули наложити на „Кредит. Т-во" майже пів міліона данини титулом посідання реальности!

І не лишень доми зареквірували військові власти; вони забрали теж майже весь інвентар з них, який ще був остався після довгої московської, германської і ин. окупацій. І так забрали всі польські книжки, — до річи сказавши, дуже цінні, — з бібліотеки „Просвіти" і їх ані не звертають ані не платять за їх уживання, забрали одну велику залізну огнетревалу касу, весь інвентар „Бесіди", столи, крісла, фотелики, зеркала і дуже добрий боянський фортепян. На якому праві опирають ці реквізиції, ніхто не вміє вияснити. До того додати належить, що про зворот тих річей, мимо старань дотичних Виділів, нічого не чути, навряд, військові власти не хочуть навіть нікого допустити до касина, щоби ті річи агноскувати, заслонюючись тим, що там міститься вища команда, і цивільним особам вступ є заборонений.

Звичайно буває так, що щадиться гуманітарні інституції противника, особливо, коли вони призначені на поміщення убогої шкільної молоді. Висококультурний американський нарід жертвує міліони на прокормлення убогої европейської молоді а у нас викидають найбіднійшу шкільну молодь з їх власних будинків, здвигнених жертвами їх батьків і поміщують в них свої касина, кантини, коні тощо. — І се також „висококультурне і гуманітарне діло" запише наша історія.

О. О.

„Рідна Школа".

Після люблинської унії з 1569 р. український народ гуртувався в церковних брацтвах або і прямо коло своїх церковців, в сучасний анальогічний момент все культурно-національне життя українського народа концентрується в читальнях „Просвіти" і в Кружках „Рідної Школи". Функції, які сповняли колись церковні брацтва переняли на себе з сучасний момент „Просвіта" і У. П. Т. зі своїми філіями і місцевими кружками. Ціль одна і та сама — в лихоліттю заховати національного духа і зберегти національний характер.

Виходячи з тої точки погляду, вважаємо своїм обовязком дещо блище поговорити про У. П. Т. і „Просвіту" в Тернополі і в тернопільському повіті взагалі.

Що торкається спеціяльно Т-ва УПТ. мусимо в першій мірі зазначити, що по приході польських військ в липні 1919 року і введенню польської адміністрації Т во зупинило цілком свою діяльність. Причиною сього було те, що по перше більша частина свідомійшого і діяльнсго українського громадянства евакуовалася на Придніпрянщину, по друге відомий режім у Східній Галичині.

Майже кожда свідомійша і діяльнійша одиниця, яка залишилася в Тернопільщині, по приході Поляків мусіла дуже багато перейти.

Найменше підозріння, найменший донос вистарчив, щоби опинитися за кратками, або в таборі інтернованих. Не дивно проте, що серед таких умов годі було й подумати про яку небудь організаційну працю. Відносини в дечім змінилися аж в 1920 р. Скористав з того тодішний Виділ У. П. Т. і в осени 1920 р. скликав Загальні Збори, на яких вибрано новий Виділ і приступлено до організаційної праці.

В першій мірі зорганізовано Комітет „Рідної Школи", утворено приватні курси учительського жіночого семінаря і низчої приватної гімназії для дівчат. Ґіманазійні курси одержали ще в 1921 р. назву гімназії, натомісць семінаріяльні курси мимо рівночасно внесеного подання до Шк. Кураторії, не діждалися по нинішній день корисного полагодження. Наука відбувалася для обох курсів з разу в будинку „Народньої Торговлі" в кількох маленьких, темних салях. Причиною цього те, що всі українські інституції, зареквірували польські власти і мимо всіх заходів до нині їх не звільнено.

В р. шк. 1921/22 гімназію дівчат перенесено до будинку української державної гімназії, де поміщується і сьогодня. Салі для викладів одержано вправді безплатно, однак Товариство У. П. Т. мусіло заплатити за опал 115.000 мар. п., хоч для дівчат ніхто окремо не топив. Семінаріяльні курси містяться і дальше в „Народній Торговлі".

Тому що зорганізований в осени 1920 р. комітет „Рідної Школи" майже не просперував, необхідно було на ново його переорганізувати. Се сталося в листопаді 1921 р. Ново зорганізований Комітет поставив собі за завдання перевести в першій мірі збірки на „Рідну Школу", щоби не допустити до розвязання приватних шкіл. Початково зорганізовано збірки в самім тільки Тернополі а опісля по селах.

Праця увінчалася деяким успіхом. За час від листопада 1921 р. по кінець місяця лютого 1922 р. місто Тернопіль зложило 451.522 мар. п. 15 фен., села за сей час зложили загалом 472.704 мар. поль. Замітити треба, що на поклик Комітету Р. Шк. відповіло 56 сіл, а 34 сіл до сеї пори не прислало нічого і не повідомило, чи пороблено які в тім напрямі заходи.

Для тим успішнійшої праці і переведення організації по селах скликано на день 28. лютого с. р. до Тернополя з'зд відпоручників, як се вже було згадано в попереднім Терн. Вістнику.

Успіх в дальших працях на майбутнє У. П. Т. і комітету Р. Шк. залежати буде від цього, як поставляться до цієї організації села.

Длятого треба, щоби всі свідомійші громадяне і сільські діячі, а передовсім інтелігенція і українська академічна молодь, яка проживає на селі, взяла участь в організаційних працях Тов-а.

Маємо надію, що українські селяне, які розуміють значіння „Р. Школи" у визвольній нашій боротьбі, допоможуть Тов у щасливо перебути цю так тяжку, переходову стадію в довірю на краще майбутнє.

Про діяльність Тов-а Просвіта напишемо слідуючим разом. — *А.*

Староство заборонює виклад про данину.

Списи обовязаних до плачення данини від ґрунтів і реальностий виложені були в маґістраті тернопільськім до дня 13. марта і до того дня назначений був речинець до вношення рекурсів. Щоби дати можність міщанам познакомитися з приписами польського закона про надзвичайну данину, уладило „Міщанське Брацтво" для своїх членів виклад на цю тему. Виклад мав виголосити упрошений виділом радник ск. Мриц. Відчит був призначений виключно для членів в комнатах товариства. Данина річ для кождого пекуча, і тому на виклад явилися майже всі члени Брацтва. Голова товариства пояснив членам ціль викладу і попросив прелєгента до виголошення викладу. Якеж було здивованнє всіх, коли негайно зявився секретар староства з двома агентами і заборонив викладу тому, що не був зголошений в старостві. Не помогли ніякі персвазії, що виклад призначений лише для членів, що предвиджує статут, численно зібрані міщане розійшлися домів з великим негодованнєм і переконаннєм, що лежить в чиїмсь інтересі, щоби постанови закона їм не були прояснені. Про коментарі, які присутні до тої заборони робили, не будемо й говорити.

Комунікат.

Подається до відома членам трудової партії в Тернополі і повіті, що партійний податок можна складати що дня на руки п. Йосифа Ковальського, урядника Кредитового Товариства. Рівночасно зазначується, що партійний податок є видимим знаком приналежности одиниці до партії і що лише той є живим членом партії, хто його правильно складає. Нехай кождий зложить по своїй матеріяльній спроможности.

На кождім кроці памятати повинні члени партії і на „пресовий фонд".

Партійна управа.

дор Савойка Селиска 1000, о. М. Гуньовський Заднишівка 300 кличе: о. І. Піджарка Дідилів, о. Н Демкова Хрепів на 1000 мп., Д-р Іван Грицай Львів 500 кличе: Теодора Подлуського секр. У. П. Т., Мих. Огирка секр. скарбу Львів, Іван Комаринський радн. суду Густ 1000 кличе: Волод. Гвоздовича прокур. Густ, Йосифа Рубиновича окр. суддю Густ Костя Дуба ранд. суду Ужгород, Петро Борецький Любінь вел. 200 кличе: Зоню Верхолівну, нач. Лукова, Грицька Падчелу Хишевичі.

На українську університетську молодь зібрав Повітовий Комітет збірок в Яворові в громадах:

Моранці кґ. 137 жита; Яжів старий кґ. 400 жита. кґ. 21 ячменю і Мп. 100; Курники кґ. 115 жита; Поруби кґ. 67 жита і Мп. 20; Передвіря кґ. 56 жита; Завадів кґ. 93 жита; Стариска кґ. 76 жита. кґ. 3 ячменю, кґ. 2 бобу і Мп. 1334; Стариска Воля кґ. 100 жита і Мп. 1100; Ляшки кґ. 89 жита, кґ. 16 пшениці; Кобильниця Волоська кґ. 100 жита; Семирівка кґ. 88 жита; Вербляни 430 жита, 39 шт. яєць і Мп. 503; Нагачів кґ. 310 жита. кґ. 5 пшениці і кґ. 25 ячменю; Бонів кґ. 401 жита; Вільшаниця кґ. 130 жита; Бердихів кґ 80 жита і Мп. 1000; Підлуби кґ. 50 жита; Тучапи кґ. 175 жита, кґ. 28 пшениці і Мп. 300; Тростянець кґ. 55 жита, Мп. 40; Наконечне-Яворів кґ. 221 жита і Мп. 430; Вілька роснівська кґ. 45 жита; Порудно кґ. 50 жита і Мп. 307; Поруденко кґ. 45 жита і Мп. 100. Залуже кґ. 198 жита і Мп. 300; Щеплоти кґ. 5 жита, кґ. 2·50 ячменю і Мп. 543; Любині кґ. 103 жита і Мп. 1100; Віжомля кґ. 150 жита і Мп. 220; Кобильниця велика кґ. 150 жита; Краковець кґ. 82 жита і Мп. 400; Свидниця, Вовча гора і Коханівка кґ. 190 жита; Чернилява кґ. 202 жита; Селиска 250 жита і Мп. 145; Новосілки кґ. 108 жита. кґ. 5 ячменю. 16 шт. яєць і Мп. 230; Завадів кґ. 50 жита; Новий Яжів кґ. 80 жита; Молошковичі кґ. 242 жита і кґ. 830 бараболь; Хотинець кґ. 175 жита; Грушів кґ. 12 жита і Мп. 1550; Рогізно кґ. 254 жита, кґ. 31 пшениці, кґ. 21 ячменю, кґ. 3 проса і Мп. 1412; Яворів Мп. 2300; Шкло 60 шт. яєць і Мп. 510; Дрогомишль кґ. 56 жита і 3 копи капусти; Серни кґ. 71 жита; Будзичь кґ. 50 жита і Мп. 200; Чорнокінці кґ. 45 жита; Мужиловичі кґ. 400 жита; Прилбичі кґ. 100 жита.

Загально зібрано кґ. 6 315 жита, кґ. 80 пшениці, кґ. 85 50 ячменю, кґ. 3 проса, кґ. 2 бобу, кґ. 830 бараболі, 3 копи капусти, 115 штук яєць і Мп. 14.144.

З того віддано на українську приватну ґімназію в Яворові: кґ. 2823 жита, кґ. 830 бараболь, 3 копи капусти, 115 штук яєць, Мп. 718 і тягарці до важення вартости Мп. 2.900.

Проче збіже продано і загальну суму Мп. 245.146 передано до Центр. Комітету збірок.

Всім жертводавцям і організаторам збірок складає на сім місци подяку

Центральний Комітет збірок.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Збільшення обігу банкнотів.

Зі зіставлення рахунків Польської Краєвої Каси Позичкової виходить, що обіг банкнотів в дні 15. ц. м. виносив округло 257 і пів міліярда марок польських, то є зріс в послідним часі о 6 і пів міліярда марок.

Заходи совітів в справі відновлення торговельних взаємин з Польщею.

Внєшторг (уряд для заграничної торговлі) задумує створити в Київі товарову базу для торговлі з Польщею. В тій цілі уповажнено київський відділ Внєшторгу вести переговори з заступником у Варшаві. В цей спосіб надіється Внєшторг оживити торговлю з Польщею.

Статистика робітничих страйків в 1921.

„Швейцер-Арбайтер Цайтунг" подає дуже інтересні зіставлення про страйки в минулім році. З цього зіставлення бачимо наглядно, як загальною і великою у розмірах є економічна кріза у цілому культурному світі. І так виносило загальне число страйкуючих 13,219.179, а число втрачених робочих днів в поодиноких державах виносить:

	страйкуючих:	робочих днів:
Англія	3,761.990	99,034.020
Німеччина	2,231.409	42,450.265
Зєд Держ. Америки	1,483.350	27,736.200
Італія	1,365.250	22.747.860
Франція	863.870	14,974.750
Еспанія	561.827	11,034 170
Польща	531.670	8,429.720
Япан	290.200	6,200.200
Бельгія	201.490	5,389.700
Чехо-Слов.	249.350	4,533.600
Голяндія	192.300	3.228.300
Австрія	177.670	2,591.480
Угорщина	103 000	2,384.000
Югославія	43.200	951,000
Швеція	39.500	770.040
Швайцарія	18.253	327.650
Лотва	14.100	281.200
Фінляндія	22.100	268.700

З цього зіставлення слідує, що високо промислові держави, як: Англія, Америка, Італія потерпіли найбільше з причини страйків, яких причиною був застій в промислі, викликаний неможливістю збуття своїх продуктів з причини високоцінної валюти. Проте старається Англія усіми силами помиритися з большевиками, бо 150,000.000 большевицьких консументів буде в силі зарадити лихому положенню у світовім промислі і дати працю та відповідну нагороду міліонам робітників західних держав.

Політика концесій совітського правління на Україні.

Заініціована декретом з дня 23. листопада м. р. концесійна політика большевицького правління на Україні зазнала на протязі чотирьох місяців засадничих змін.

На початку старався совітський уряд задержати у своїх руках значні части промислу, і при уділюванню концесій узглядняював підвижку технічного стану промислово-торговельних підприємств та держався засади віддавати заграничному капіталови до експльоатації терени на пограничній території, а центра полишав у руках державного промислу. Тепер одначе, як бачимо в опрацьованих концесійною комісією при „Госпляні" директивах для концесійної політики, старається совітський уряд знайти ратунок перед остаточним розпадом економічного життя виключно в приватнім капіталі. Цей приватний капітал має заступити державу у господарській відбудові. Проте признала ця комісія за найважнійшу і найпильнійшу справу зєднати заграничний капітал для сільського господарства і рільничого промислу, які творять підставу економічного життя України. В тій цілі видала вона зарадження, щоби комісаріят для рільництва опрацював у двох тижнях проєкт умов і назначив сі обєкти, які в першій мірі мають бути віддані у віднаєм. Незвичайний поспіх у визначенню предметів віднайму пояснюють цим, що совітський уряд хоче ще у сім сезоні віднаймити хоч частину землі.

Означені ціни у Росії.

Оціночний комітет, який урядує при комісаріяті фінансів совітської республіки, затвердив ціни на будівельний матеріял і шкіри (продуковані в державних фабриках). Сі ціни установлені в золотих рублях, і мають перечислюватися кождоразово по офіціяльнім курсі на совітську валюту. Ціни слідуючі в рублях в золоті:

бочка цементу 10 пудів 5, 1000 штук цементової дахівки 32, пуд паленого вапна 6·12, фунт телячої шкіри хромової 0·60, пуд сирої шкіри 20, пуд шкіри на підошви 45, 1000 штук папіросів 4.

Зріст дорожні в Польщі.

Комісія оціночна при головнім статистичнім уряді у Варшаві покінчила розсліджувати зріст дорожні в місяці марті б р. Ця комісія порівнує торгові ціни за середники поживи, одіж, мешкання, паливо, нафту, мило і инші середники потрібні до життя в данім місяці з цінами тих товарів в попереднім місяці. Усталено, що загальна ціна сих товарів в місяці марті зросла о 9 процент в порівнанню з попереднім місяцем. Звижку цеї дорожні пояснюють слідуючі дані: Коли приймемо кошти удержання у січні 1914 р як одиницю, то одержимо як зріст цих коштів у перших трьох місяцях 1922 р.:

	поживa	одіж	мешкання-опал	удержання взагалі
Січень	736	819	189	460
Лютий	752	828	199	481
Март	812	967	206	524

З цього зіставлення бачимо, що в порівнанню з передвоєнними цінами подорожіла пожива 800 разів, одіж 1000 разів, мешкання, паливо і ин. 200 разів, а кошти удержання взагалі понад 500 разів.

Знесення 8 годинного дня праці в Швайцарії.

Швайцарський уряд ухвалив знести 8-годинний день праці і замісць нього впровадити 9-годинний. Це зарядження спричинене повним застоєм у швайцарськім промислі, який втратив не лише майже всі заграничні ринки, але навіть у себе дома не може видержати конкуренції зі значно дешевшими німецькими виробами. Нужда серед робітників, викликана довготреваючою стагнацією в промислі спричинила, що перестали одушевлятися 8-годинним днем праці.

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 27. квітня: американські доляри 3 790 - 3.800, одинки і двійки 3.650—0.000, канад. доляри 3.650—0.000, одинки і двійки 3.525—3.530, нім. марки 15.75—16.00, сотки 13·30—13·40, дрібні 12.80—13·20, леї 25.00—26·00, дрібні 25·50—26·50, чеські корони 73·00—75·00, дрібні 70·00 до 72.50, австрійські тисячки з новійшої емісії 950—960, старшої емісії 2200—2300, сотки новійшої емісії 90·00—95·00, стар. емісії 220·00 — 225·00, 50-коронівки 40 00—125·00, 20-коронівки 18—40, 10-коронівки 10—20, 1-ки і 2-ки 0·90—1·00, рублі 5 сотки 2·50—2·60, сотки 0·00—0·00, 25-рубл. 2·20—2 40, 10-рубл. 1·80—2.10, решта дрібних від 1·00—1.30, думські тис. 35·00 - 45·00, думські 250 рубл. 20·00 до 40 00 карбованці 1·20—2·80, гривни 4·00—7·50, франц. франки 340—350, фунти штер. 16.400—16.500, шв. франки 700—720. Золото: 20 кор. 14.700—14.800, 20-франківки 14.400 - 14 500, 20-марківки 16.500—16.800, фунти шт. 14 500—14.550, 10-рубл. 18.400—18.500, дол. 3 700—3.720. Срібло: Австр. корони 245—250, 5-кор. 1240—1300, фльорени 630—640, рублі 1.040—1.060, копійки 4·30—4 40, амер. доляри 2.800—2.900, половинки і чвертки 2.700 - 2.750, канад. доляри 2.600—2.700, дрібні 2.400 - 2.500, леї 230 — 240.

Фабрика обуви „IBIS" у Львові, вул. Пекарська 1 Ц.
XII 1—2
виробляє тепер сандаля з найліпшого свіряного матеріялу після світового системи „Goodyear".

НАДІСЛАНЕ.

Заява.

Заявляю, що слова навелені у донесенню п. Б. Пелевського проти мене до U 23.22 суду пов в Ходорові, (котрі, що правда мною самим не були висказані) є цілком безпідставні, з тої то причини відкликую їх, а коли обжаловуючий мене опираючися на донесенню третих осіб, чується тими словами обдженим, як доказ безпідставности тверджень! складаю 5.000 мп. на „Народний Дім" в Ходорові.

Епільоґ.

На своє оправдання годиться мені зазначити, що в ролі обжалованого я виступав припадково. Мали у ній виступити люди поважніщі (як зазначила моя оборона), на котрих не покликувався я ізза того, щоб так драстична справа не вийшла на публичне форум. Надто святі для мене добро народне і студенцька честь. З людьми, яким обставини зайві не маю нічого спільного. Впрочім удовідняти так далеко йдуч речі в теперішних часах „трудно дуже" сказав мій оборонець.

Семигинівський Степан.

Львів, 22. квітня 1922 р.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові. під артистичним проводом Олександра Загарова, Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 29. квітня: Премєра „ЖАРТ ЖИТТЯ", комедія на 3 дії С. Черкасенка.

Неділя, 30. квітня: пополудни „МАРУСЯ БОГУСЛАВКА", історична драма на 4 дії М. Старицького, вечером „МОМОТ НІР", траґедія на 5 дії Є. Карпенка.

Понеділок, 1. мая: „НАДІЯ", соціяльна драма на 4 дії Г. Гаєрманса.

Початок пополудневих вистав о год. 3, вечірних о год. 7·30.

Білети продає раньше „Народна Торговля, а в день вистави від год. 10 до 12 перед пол. і від год 2 попол каса театру.

З Бояна. Найблища проба до концерту в користь інвалідів відбудеться в пятницю 28. с. м. о. 7, веч. 1216 б) 1—1

Товариські Сходини спів. тов. „Львів Боян" відбудуться в суботу 29. с. м. о 9. год. вечером в малій салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка. 1216 а) 1—2

Ширші членські Сходини „Союза Українок" відбудуться в понеділок 1. мая б. р. о год. 6. вечером (точно) в домівці товариства (вул. Рутовського „Народний Дім"). На порядку нарад справа організації промислової секції і справи фінансові. 1—2

З Празничого Товариства. Дискусія на тему „Про воєвідську самоуправу" відбудеться в четвер дня 27. квітня ц. р. год. 6. вечером. Саля Музеальна Ставропігії, вул. Бляхарська ч. 11. І. пов. Розпічне през. В. Децикевич. 1217 1—1

Засідання Клюбу старих кавалерів в справі ліквідації доходів і розходів з забави відбудеться не в четвер але в суботу 29. квітня ц. р. в мешканню Д-ра Гайдучка в Ринку під ч. 39 о год. 7. вечером. 1218 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знає, що сталось з булавним десятником **Михайлом Яровим,** який служив при У. Г. А., зволить ласкаво донести на адресу: Антін Яровий, Скала над Збручом. 1184 3—3

Хто знав би що про **Йосифа Билинкевича,** який був при б. австр. армії 30. п. п. на рос.-рум. фронті в 1917 і 1918 рр. проситься повідомити ласкаво: Уряд парохіяльний в Знесінню коло Львова. 1201 2—3

Дрібні оголошення.

ШУКАЮ за винагородженнєм після умови на пополудне від год. 4 — 8 вільної кімнати недалеко середмістя в цїли приготовання до іспиту правничого. — Зголошення під „Олка" до Адміністрації „Гром. Вістника". 1210 1—1

ПОЧТОВІ МАРКИ ДЛЯ ФІЛЯТЕЛІСТІВ (на провінцію не висилаю) Найдешевше жерело. Каролина Гавранек, Склад паперу, Львів, вул. Рутовського ч. 10. 1213 1—10

ОГОЛОШЕННЯ.

5.000 Мкп.!

на будову дому „Рідна Школа"

в Станиславові зложили дальше по 5 000 мп.:

Саляк Ол. кличе: 1) Коновського М. в Ходорові, 2) Саляка О. в Ходорові; Білобрам К. кличе: 1) Голійчука Федора в Перемишлі, 2) о. Юрчака Петра в Ляшках. Д-р Олесницький Юлій кличе: 1) Д-ра Рипецького Олександра в Сокалі, 2) Д-ра Лунева Андрія в Борщеві. Мацьків Михайло кличе: 1) Теклю з Кукурудзів Ч., 2) Кукурудза Василя в Побережі. Шепарович Юліян кличе: 1) Терлецьку Нусю меценасову у Львові, 2) ЛевинськуРесю інжинерову у Львові. Кабарівський Іван кличе: 1) о. Ганушевського в Дорі, 2) Кабарівського Володимира в Богородчанах. Д-р Сабат Микола кличе: 1) Левицького Юліяна в Тернополі, 2) Мостовича Прокопа в Коломиї. Гаврилів Ярослав кличе: 1) Рудавського Володимира в Біткові, 2) Безпалки Михайла в Біткові. Гаванський Лев кличе: 1) Гусака Володимира в Бережанах, 2) о. Височанського Романа в Краснім. 1207 1—?

100.000 мп. на „Рідну Школу".

Пані Іванна Блажкевичева прислала 100.000 мп. з дописскою: „Люде лихої волі счеркнули мої пляни перенесення зі Станиславова тлінних останків б. п. мойого батька Омеляна Бородиєвича, емер. народного учителя і похоронення їх з належною почестю в Денисові тернопільського повіта, де Покійний звиж пів століття працював як організатор і провідник села.

Бажаючи бодай в сей спосіб пошанувати память довголітного Робітника на ниві народної освіти, складаю 100.000 мп. на будову дому „Рідної Школи" в Станиславові.

Ком.: „Рідна Школа" в Станиславові

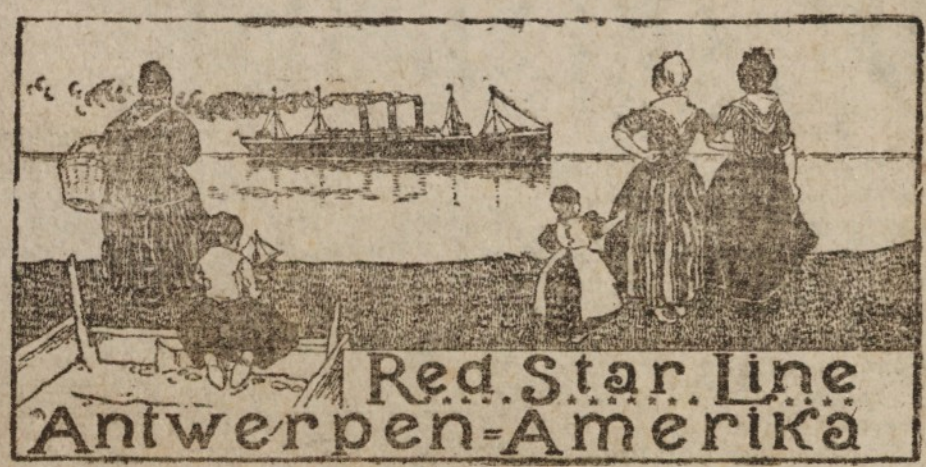

Увага: В наших бюрах пишеться безплатно листи й телеґрами по анґлійськи до рідні в Америці. — — — —

:: :: **Хочете їхати вигідно кораблем?** :: ::

Хочете відбути свою подорож до Америки через один з найліпших портів Европи — прямо не пересідаючи з малих на великі кораблі? Хочете мати осібні каюти III. кляси на 2, 4 або 6 осіб, всякі вигоди і досконалий харч

ЇДЬТЕ ЛИШЕ ПЕРВОРЯДНИМИ КОРАБЛЯМИ ЗНАНОГО ТОВАРИСТВА

RED STAR LINE

(Антверпія-Ню-Йорк — Данціґ-Ню Йорк),

котрі минувшого року перевезли своїми кораблями майже половину всіх еміґрантів

Звертайтеся до нашого бюра

у Львові, вул. Сикстуська 29.

Рівно, Шосова 61, **Люблин,** Замойська 35, **Вільно,** Велика 80.
Ковель, Луцька 107. **Ґродно,** Домініканська 1. **Берестъ,** Думська 10.
ВАРШАВА, Маршалківська 137 (ЛЬВІВСЬКИЙ ВІДДІЛ).

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівтірка 25. квітня ц. р. велику сальоново-сензаційну драму в 6 великих актах п. н. **ПОГОНЯ**

II. серія американського архитвору

Індійський кинжал

виконавцем головної ролі голосної слави мистець, драматичний артист, лев сальонів, акробат і побідник диких бестій ЕДДІ ПОЛЬО.

1117 4—7

Готові продає:

Машини до виробу цементових дахівок, плуги з деревляним гряділем, децимальні ваги 150 кґ. — — —

На замовлення виконує:

Хрести на церковні вежі, громозводи, залізні віхна, огородження сходи і всілякі слюсарські роботи. — —

МИХАЙЛО СТЕФЛНІВСЬКИЙ **ЛЬВІВ, вул. Варстатова 10.** межи вул. Кордецкого і Рицерською)

ЗНАНА ФІРМА ШМОС і БІКЕЛЕС **Львів, вул. Краківська ч. 17.** відкрила філію при вул. **Краківській 2.,** та поручає багато заосмотрені маґазини мужеських і жіночих одягів по значно знижених цінах. — — — — — — — — — — — — — — —

1115 **Раґляни і ґумові плащі в найбільшім виборі.** 3—5

УРЯДНИЧА РОДИНА У ЛЬВОВІ потребує дещо інтеліґентної, або хоч грамотної, національно свідомої дівчини до служби. Добрі поручення конечні. Відомість: Дозорець каменниці „Просвіти", Ринок ч. 10. 1211 1—3

БУХАЛТЕРІЯ еврейська, конечна для книговодчиків 1.000 мп. в німецькій і польській мові. Шарґель, вул. Раппапорта Дім Старців від год. 2—4. по пол. Проспект даром. 1212 1—1

ШЕВСЬКА РОБІТНЯ українських інвалідів прийме доброго визволеного шевського челядника і прикравача. Зголошення у п. І. Яреми, Львів, вул. Фредри ч 9. XXI 1—3

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

В ГІРСЬКІЙ ОКОЛИЦІ пошукую на час ферій дві умебльовані комнати з уживанням кухні. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Гром. Вістника" для о. Й. П 2—3

ІСПИТОВАНИЙ дяк, що розуміється на співі гляпає місця — Зголошуватися: Підгайський, Мальчиці п. Мшана 1193 3—3

ДЯКА з добрим голосом, який уміє провадити хор, потрібно сейчас. Подання з услівями слати до парохіяльного уряду Бродки п. у місци. 1204 2—2

ХТО хоче побільшити свій маєток, нехай будує млини. Найменший млин, але в добрім місци дає більше доходів, як фільварок. Будує економічно млини Корнель Лопатинський, Струсів. 1203 2-3

МЕДІВНИКИ

звичайні й декоровані („Шприцівки") передвоєнної якости на відпусти, ярмарки і т. и. достарчає „Солодкий улий" витвірни медівників і шоколяд, Львів, Локетка 12.

1208 2—3

ЛІКАР 2—3

Д-р ІВАН ЛИПА

ординує у Винниках.

ВЕРКФІРЕРА ДО ТАРТАКУ

(одноатрового) у Винниках м. Львова з довголітною фаховою практикою приймемо зараз. — Зголошення тільки писемні з поданням curriculum vitae, відписів свідоцтв і услівій прийняття посади, надсилати під адресою: „ТИТАН", Львів вул. Валова ч. 23. 1185 3—3

НАДЗВИЧАЙНИЙ

Загальний Збір

СПІВ. СТОВ. „ЛЬВІВСЬКИЙ БОЯН"

відбудеться дня 4. мая с. р. (четвер) в малій салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка із слідуючим денним порядком:

1. Відкриття збору.
5. Вибір нового виділу.
3. Внески і запити членів.

Просимо о вирівнання залягаючих членських вкладок. — Виділ.

1216 б) 1—3

НЕ ТРЕБА ЇХАТИ ДО ЛЬВОВА

на закупна

ПАСІЧНИЧІ ПРИЛАДИ: ситка, підкурювачі, пчолярські ножі, клітки і лапки на матку, бляху відгородову 44x19. штучну вощину, висилаємо оборотною почтою; доставляємо американські і славянські вулії та медарки. — Замовлення на всілякі товарі, як: текстильні, модні, канцелярійні прилади, кухонну посуду, ремісничі знаряди, залізні товари, коси і серпи і т. д. виконуємо негайно.

А. ОКПИШ і С-ка 1—3
торг. пром. Спілка з обм. пор.
Львів вул Оссолінських ч 15.

ПРОМИСЛОВІ ЗАВОДИ — ПЛЯНИ І — КОШТОСПИСИ виконує **Павло ДУРБАК** цивільний ІНЖИНЕР-МЕХАНІК, заприсяжений судом знаток для машин і промислових заводів,
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЧАРНЕЦЬКОГО Ч. 26. 1196в 1—2
Численні признання за виконані роботи і достарчені машини.

Вапно, Ґіпс, - Цемент, - Трощу до :: суфітів ::

Рури цементові, Сходи бетонові, Цемент :: в бочках ::

ВАҐОНОВО **З ВЛАСНИХ СКЛАДІВ**
ДОСТАРЧУЄ
„УСТРІЙ" Товариство промислово-будівельне — — Спілка з обмеженою порукою. — —
1165б **Бюро: Львів, вул. Личаківська ч. 64. I.** 1—1

Ширіть Наш Часопис!

СКЛАД ОЗЕЧЕЙ і КУХОНЬ КАФЛЕВИХ
рівнож всілякі роботи входячі в обсяг
кафлярства
виконує так в місци як і на провінції **по цінах умірнованих**
ВОЛОДИМИР КЕБУЗИНСЬКИЙ
конц. майстер кафлярський
в Тернополі, вул. Валова ч. 4.
1083 в своїй реальности. 6—8

ЮХТИ СКІРА на підошви
БОКСИ
ШЕВРО
ТЕЛЯЧІ СКІРИ ЛЯКЕРИ

КООПЕРАТИВ

для промислу і торговлі СКІРСЮ
СТОВ. ЗАР. З ОБМ. ПОР.
у ЛЬВОВІ, вул. Вірменська ч. 8
(коло „Народного Дому".)
Кооперативам і купцям дається опуст 9—10

— — — — **Найкращі якости по приступних цінах продає** — — — — 977

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло".

БІБЛІОТЕКА УНІВЕРСИТЕТСКА